

Indicatori pe termen scurt în energetică

Metadate

Biroul Național de Statistică (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția statistică industriei și energiei

1.2. Persoana de contact

Bulgac Svetlana, șeful direcției

Tel.: 022 40 30 55

e-mail: svetlana.bulgac@statistica.gov.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

08.02.2019

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

08.02.2019

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Republica Moldova, în calitate de stat cu drepturi depline a Comunității Energetice, are obligația să calculeze și să disemineze date exacte și actualizate privind cantitățile, tipurile, sursele, producția, aprovizionarea, transformarea și consumul de energie pentru a putea monitoriza impactul și consecințele politicii sale în domeniul energiei. Cadrul comun, pentru producerea, transmiterea, evaluarea și difuzarea unor statistici comparabile din domeniul energiei în cadrul Comunității Energetice este dat de Regulamentul (CE) Nr. 1099/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 privind statisticile în domeniul energiei, cu modificările ulterioare. Regulamentul se aplică datelor statistice privind produsele energetice și agregatele acestora. Pe plan național, prezenta metodologie a fost aprobată prin Hotărârea Colegiului Biroului Național de Statistică nr. 6/3 din 23 decembrie 2014.

Indicatorii pe termen scurt în energetică sunt reglementați de către Regulamentul (CE) sus menționat, conform căruia se stipulează necesitatea datelor exacte și actualizate privind cantitățile, tipurile, sursele, producția, aprovizionarea, transformarea și consumul de energie, atât lunar (anexa C și D) cât și anual (anexa B).

Acești indicatori vizează resursele energetice utilizate pe teritoriul țării din toate sursele de formare a acestora. Începând cu anul 2015, Indicatori pe termen scurt în energetică sunt prezentați în conformitate cu standardele internaționale (AIE, ONU, Eurostat).

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Stocurile la începutul perioadei de referință cuprind stocurile tuturor tipurilor de combustibil la consumatori și producători de combustibil, de la toate depozitele, atât proprii, cât și arendate, precum și stocurile, care aparțin întreprinderii date, dar din diferite motive se păstrează la altă întreprindere.

Dacă la sfârșitul lunii la întreprinderea raportoare se află la păstrare combustibil, care aparține altor întreprinderi și organizații și e trecut la conturile extrabilanțiere, atunci acest combustibil nu se include în stocurile întreprinderii raportoare, dar se reflectă în raportul acelei întreprinderi, la bilanțul căreia se scontează. La fel, aici se includ toate stocurile de combustibil, atât cele pentru necesitățile proprii, cât și

stocurile-marfă.

Întreprinderile de gestionare a gazoductelor magistrale includ stocurile de gaz natural din conducte, din rezervoarele staționare și cele intermediare de gaz.

Consumat la începutul lunii presupune consumul tuturor tipurilor de combustibil destinat producției industriale (specificate pe tipuri de activități), în agricultură, construcții, transporturi, pentru iluminat, încălzit, ventilație, alimentare cu apă, alte sectoare ale economiei.

Livrat pe piața internă:

- agenților economici – cuprinde combustibilul livrat de întreprinderi din stocurile proprii altor întreprinderi și organizații rezidenți ai Republicii Moldova. Organizațiile de desfacere-furnizori indică toate livrările de combustibil către consumatorii interni;
- populației – cuprinde combustibilul vândut de întreprindere populației, inclusiv propriilor angajați.

Exportul cuprinde cantitățile livrate în afara teritoriului țării. Pentru energia electrică, exportul cuprinde cantitățile livrate de sistemul energetic. Nu este cuprinsă energia electrică care tranzitează teritoriul țării. De asemenea, aici se include doar cantitățile de combustibil livrate direct, în baza contractelor încheiate sau prin tranzacții barter, excluzând livrările prin intermedierea altor întreprinderi.

Pierderile cuprind:

- la energia electrică: consumul tehnologic în instalațiile de transport, transformare și distribuție;
- la combustibili: cantitățile pierdute la transportare, manipulare și depozitare la producători, distribuitori și consumatori.

Stocurile la sfârșitul perioadei cuprind cantitățile de combustibili și carburanți aflate la producători, distribuitori și consumatori, la sfârșitul perioadei de referință, indiferent de sursa acestora.

3.2.2. Unitatea de măsură

Indicatorii pe termen scurt în energetica sunt elaborați în unități naturale.

3.2.3. Formula de calcul

Formula de calcul pentru fiecare sursă energetică (produs energetic) în parte:

Stocul la sfârșitul perioadei de raport (**Vsf.an**) este egal cu suma stocului la începutul perioadei (**V inc.an**), a cantității de producție autohtonă (**Vprod.**) și a importului din afara țării (**Vimp**) minus consumul intern (**Vcons.int.**) și minus exportul peste hotare (**Vexp.**):

$$Vsf.an = V inc.an + Vprod. + Vimp - Vcons.int - Vexp.$$

3.3. Clasificările utilizate

Nomenclatorul de produse energetice ajustat conform Recomandărilor Internaționale privind Statistica Energetică, ONU, 2011.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Cercetarea cuprinde unitățile distribuitoare și consumatorii finali de resurse energetice cu personalitate juridică.

3.4.2. Populația statistică

Cercetarea este organizată după principiul funcțional, și presupune cercetarea tuturor unităților, importatoare, de distribuție și de consum final al surselor energetice indiferent de activitatea principală a agentului economic - persoană juridică.

3.4.3. Geografică

Informația este elaborată și diseminată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și a municipiului Bender.

3.4.4. Temporală

Seriile de timp sunt disponibile inclusiv și pe site-ul BNS începând cu a. 2015.

3.5. Nivelul de dezagregare

Datele sunt disponibile pe tipuri de combustibili și energie în conformitate cu standardele AIE și Eurostat.

3.6. Periodicitatea diseminării

Lunara

3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)
Conform Programului de lucrări statistice datele sunt disponibile la termenul de T+35.
3.8. Revizuirea
Datele la prima diseminare sunt provizorii, cu posibila revizuire în următoarea lună în cazul existenței rectificărilor din partea agenților economici.
3.9. Perioada de referință
Perioada de referință este luna de raportare.

4. Colectarea și procesarea datelor
4.1. Sursa de date
4.1.1. Cercetări statistice
Colectarea datelor este realizată pe baza cercetării statistice lunare conform raportului statistic 1-RE „Stocuri, intrări și consum al principalelor resurse de energie”.
4.1.2. Surse administrative
Pentru identificarea și cuprinderea completă în cercetare a agenților economici importatori (eventual exportatori) de resurse energetice sunt utilizate datele declarațiilor vamale furnizate de către Serviciul Vamal al Ministerului Finanțelor.
4.1.3. Estimări
Nu sunt efectuate.
4.2. Caracteristica cercetării statistice
4.2.1. Obiectiv și scurt istoric
Pentru prima dată Indicatorii pe termen scurt în energetică au fost reglementați de către Regulamentul (CE) privind statisticile în domeniul energiei, nr. 1099/2008 din 22.10.2008, având drept scop explicarea necesității datelor exacte și actualizate, prezentate lunar (anexa C și D), privind cantitățile, tipurile, sursele, producția, aprovizionarea, transformarea și consumul de energie, pentru a evalua și monitoriza consumul și efectul final de energie.
In Anexa D „Statistici lunare pe termen scurt” sunt precizate domeniul de aplicare, unitățile, perioada de referință, periodicitatea, precum și termenul și modalitatea de colectare lunară a statisticilor energetice. De asemenea, conform acestei anexe sunt stabilite produsele energetice necesare prezentării lunare, cât și explicațiile tuturor noțiunilor implicate în cercetare. Aici sunt incluși: gazul natural, energia electrică, petrolul și produsele petroliere.
4.2.2. Unitatea statistică
Unitatea statistica este întreprinderea cu statut de persoană juridică.
4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare
În cercetare, sunt cuprinse lunar 260 unități statistice din rândul importatorilor, distribuitorilor și principalilor consumatori de surse energetice.
4.2.4. Periodicitatea cercetării
Lunara
4.2.5. Colectarea datelor
Metoda de colectare este auto înregistrarea de către agenții economici și prezentarea raportului statistic la oficiul teritorial de statistică – până la data de 25 a lunii următoare celei de referință .
4.3. Procesarea și compilarea datelor
4.3.1. Validarea datelor
Datele sunt verificate și analizate privind calitatea acestora, în special coerența internă, temporală și cu alte date la prima etapă în cadrul organului teritorial de statistică, iar apoi și la nivel central de către BNS.
Metodele de control permit verificarea :
– integrității datelor completate în raport;

- corespunderii datelor de identificare;
- respectării condițiilor logice de corelare a datelor în interiorul raportului.

Controalele se bazează atât pe metode vizuale cât și automatizate utilizând aplicații-soft.

4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor

Compilarea reprezintă însumări simple dar și aplicarea metodelor de transformări în diferite unități de măsură prin aplicarea diferitor coeficienți de conversie.

4.3.3. Ajustările

Ajustări nu se efectuează.

4.3.4. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea principiilor fundamentale ale statisticii oficiale aprobate de Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite în 1992 (și de Comisia de Statistică/ ONU în 1994), precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială.

În activitatea de producere a informației statistice, BNS acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a demersului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor statistice, colectare, procesare și elaborare a informației statistice.

Eforturi importante sunt depuse pentru asigurarea plenitudinii și calității prezentării datelor de către respondenții incluși în cercetările statistice.

Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora.

Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente), cu datele altor unități similare, precum și datele disponibile din alte cercetări statistice și surse de date administrative. În caz de necesitate se purcede la imputarea datelor lipsă sau celor inconsistente.

Pentru asigurarea calității datelor primare, sunt organizate întruniri (seminare) cu specialiștii organelor teritoriale de statistică și cu respondenții pentru explicarea definițiilor, modului corect de completare a chestionarelor, în special în cazul operării de modificări sau implementării acestora. Concomitent, pe pagina Web a BNS sunt actualizate informațiile ce țin de Metadatele de referință, formularele și anchetele cercetărilor statistice și notele metodologice pentru întocmirea lor, etc.

4.4. Precizia datelor

4.4.1. Rata de non-răspunsuri

De obicei rata non-răspusurilor este neînsemnată și nu influențează rezultatul cercetării în ansamblu.

4.4.2. Erori de eșantionare

Nu sunt atestate.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Comparabilitatea internațională este asigurată în primul rând prin utilizarea nomenclatorului standardizat de produse energetice.

5.2. Comparabilitatea în timp

Comparabilitatea în timp este asigurată.

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența cu alte statistici, inclusiv a producției industriale și a comerțului exterior este asigurată prin contrapunerea datelor centralizate și celor primare vizând agenții economici cu volume considerabile privind producerea, importul și exportul resurselor energetice din cercetările respective și declarațiile vamale.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale, cu stabilirea principiilor generale pentru colectarea, prelucrarea, centralizarea, diseminarea, stocarea informației statistice (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor independenței profesionale, imparțialității, obiectivității, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței ș.a.

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului 935 din 24.09.2018 cu privire la organizarea și funcționarea BNS, Biroul exercită următoarele atribuții:

- 1) coordonează sistemul statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale;
- 2) elaborează și implementează strategii de dezvoltare a sistemului statistic național, programe statistice anuale și multianuale;
- 3) elaborează cadrul normativ și instituțional necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul său de activitate, precum și mecanismele transpunerii lor în practică;
- 4) efectuează managementul și controlul realizării, în condiții de calitate, a programelor și planurilor statistice adoptate la nivel central și regional;
- 5) armonizează și aliniază indicatorii statistici, metodologiile, metodele și tehnicile aplicate pe plan național cu reglementările și standardele internaționale;
- 6) promovează cultura statistică în societate.

Actele legislative și normative după care BNS se conduce în activitatea pot fi accesate pe pagina oficială www.statistica.md, rubrica Despre BNS (<http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.19 al Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, producătorii de statistici oficiale întreprind toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În cap. VII al legii nominalizate este stipulat, ca datele colectate, procesate și depozitate pentru producerea informației statistice sunt confidențiale în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a respondenților. Nu sînt considerate confidențiale:

- a) datele care pot fi obținute din surse public accesibile conform legislației;
- b) datele individuale privind adresa, telefonul, denumirea, genul de activitate, numărul de personal ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- c) datele ce se referă la întreprinderile cu capital de stat, instituții și organizații finanțate din buget, prezentate la solicitarea autorităților administrației publice.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 20, au acces la datele individuale persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care datele individuale sînt necesare pentru producerea acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la datele individuale care nu permit identificarea directă a respondenților poate fi acordat pentru proiecte de cercetări științifice ale căror rezultate scontate nu se referă la unități individuale identificabile, în conformitate cu regulamentul aprobat de autoritatea centrală în domeniul statisticii.

Art. 23 (5) al Legii stipulează că „Informația statistică nu poate fi diseminată utilizatorilor în cazul în care se referă la 1–3 unități statistice.”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În conformitate cu Legea nominalizată, Personalul producătorilor de statistici oficiale, inclusiv cel angajat temporar, care, conform atribuțiilor de serviciu, are acces direct la datele individuale este obligat să respecte confidențialitatea acestor date în timpul și după încetarea activității în funcția respectivă..

Până la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emitere

Anual este elaborat Calendarul de emitere a informațiilor statistice elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emitere

Calendarul de emitere a informațiilor statistice este plasat pe pagina oficială web a BNS <http://www.statistica.gov.md/>.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, art. 23:

- Producătorii de statistici oficiale sunt obligați să disemineze informația statistică în termenele prevăzute în programul de lucrări statistice și în calendarul de diseminare a informației statistice oficiale.
- Diseminarea informației statistice prevăzute în programul de lucrări statistice tuturor categoriilor de utilizatori se efectuează gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare.;

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina <http://www.statistica.gov.md/>, rubrica Despre BNS / Acte legislative și normative (<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

Pagina web a BNS <http://www.statistica.gov.md/>, reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate informațiile operative, notele informative, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS se plasează pe pagina oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Informații operative / Note analitice

La moment nu sunt elaborate Informații operative/Note analitice privind datele indicatorilor pe termen scurt în energetică.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS, care conțin date statistice privind indicatorii pe termen scurt în energetică:

- „Balanța energetică a Republicii Moldova” (*doar în format electronic*);
- „Buletinul statistic trimestrial”.

Acces la publicații:

- în format electronic, pe pagina oficială a BNS <http://www.statistica.gov.md/>, rubrica Produse și servicii / Publicații <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=350&nod=1&>

8.2.3. Baze de date/serii de timp

Seriile de timp privind indicatorii balanței energetice sunt plasate:

- **Banca de date statistice** <http://statbank.statistica.md>, domeniul *Statistica economica / Resurse energetice*

- Pagina oficială a BNS: http://www.statistica.md la rubricile: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Statistici pe domenii / Statistica economica / Energetica</i> • <i>Produse și servicii / Publicații / Economie.</i>
8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale
Chestionare internaționale AIE, ONU, CEE, Eurostat, CSI, JODI etc.
8.2.5. Solicitări de date suplimentare
BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, notele informative, informațiile operative, celor plasate pe pagina oficială web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială. Solicitarea poate fi transmisă personal la sediul BNS, prin poștă, prin poșta electronică moldstat@statistica.md sau online – http://www.statistica.gov.md/ rubrica Produse și servicii / Solicitare de informații statistice http://www.statistica.md/solicitare_informatii_statistice.php?l=ro

9. Referințe (link-uri) utile	
9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia	
Metodologia este disponibilă pe pagina oficială http://www.statistica.gov.md/ , rubrica Metadate (http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=351&nod=1&).	
9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare	
Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială http://www.statistica.gov.md/ , rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Rapoarte de evaluare (http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2739).	
9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor	
Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială http://www.statistica.gov.md/ , rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Sondaje de opinie (http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2740).	
9.4. Alte referințe utile	
Standardul Special de Diseminare a Datelor al FMI	http://www.statistica.md/SDDS/?lang=ro
Baza de date EUROSTAT	http://ec.europa.eu/eurostat/data/database
Baza de date UNData	http://data.un.org/Browse.aspx
Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU	http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/